

pomemben delež k razvoju socializma v Jugoslaviji. Po Papandreujevih besedah Edvard Kardelj ni bil le velik državnik Jugoslavije in njenih narodov, marveč tudi velika osebnost vseh svetovnih naprednih in socialističnih sil.

Sekretar grške socialistične partije za državo Babis Drakopoulos pa je tovariša Kardelja označil za enega največjih voditeljev Zveze komunistov Jugoslavije in socialistične Jugoslavije. Dodal je, da je bil brez dvoma tudi eden najuglednejših sodobnih teoretikov.

Član direktorije italijanske komunistične partije pa je v izjavi za zahodnonemški radio dejal, da je v sedanjem trenutku, ko tovariša Kardelja ni več, na političnem prizorišču čutiti, da je odšel eden največjih protagonistov svetovnih dogajanj v zadnjih 40-tih letih. V nadaljevanju je Sergio Segre tovariša Kardelja označil kot človeka, ki je, kot je dejal že Antonio Gramsci, vedno gledal na svet s pesimizmom modreca in z optimizmom človeka izredno močne volje.

Sekretar pokrajinskega komiteja italijanske komunistične partije Furlanije-Juljske krajine, Antonio Cufaro, pa je povedal, da je smrt tovariša Edvarda Kardelja globoko pretresla slovenske in italijanske komuniste v tej pokrajini. Cufaro je poudaril, da je Zveza komunistov Jugoslavije izgubila enega najpomembnejših voditeljev in enega najboljših sinov.

Ko je zvedel za novico o Kardeljevi smrti, je dal izjavo tudi legendarni voditelj španskih delavskih komisij Marcelino Camacho. Poudaril je, da je to velika izguba ne le za Zvezo komunistov Jugoslavije, marveč tudi za vse španske komuniste, pravzaprav za

vse tiste svetovne revolucionarje, ki se bojujejo za zgraditev socializma, ki bo temeljil na demokraciji in samoupravljanju.

Član izvršnega komiteja Centralnega komiteja komunistične partije Španije in direktor časnika Mundo Obrero pa je poudaril izjemno vlogo tovariša Kardelja v razvoju sodobne socialistične misli. Dodal je, da je njegova smrt velika izguba tudi za mednarodno delavsko gibanje.

Dolgoletni član vodstva in predsednik belgijske socialistične stranke ter član belgijske vlade Jos Van Eynde, pa je povedal, da se je s tovarišem Kardeljem večkrat srečal, zadnjič na 11. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije. Vedno znova, pripoveduje Jos Van Eynde, smo se lahko prepričali v izredno inteligenco in objektivnost tovariša Kardelja, s katerima je obravnaval ter analiziral bistvo mednarodnih procesov. Po besedah predsednika belgijske socialistične stranke, je smrt tovariša Edvarda Kardelja ogromna izguba za vso Jugoslavijo kot tudi širšo mednarodno skupnost.

Obširne zapise o smrti Edvarda Kardelja so objavila tudi sredstva množičnega obveščanja v Švici, Veliki Britaniji, Tuniziji, na Finskem, Portugalskem, v Alžiriji, Romuniji, Avstriji in številnih drugih državah po vsem svetu.

»Pretresla in razžalostila nas je novica o smrti Edvarda Kardelja. Bil je prekaljen voditelj in dobro znan teoretik ZKJ in viden državnik Jugoslavije. Dal je velikanski prispevek osvoboditvi jugoslovanskih narodov, obrambi neodvisnosti in suverenosti Jugoslavije in socialistični graditvi Jugoslavije. Prav tako je dal pozitiven prispevek k splošnemu razvoju odnosov med Kitajsko in Jugoslavijo in med našima partijama. Njegova smrt je velika izguba za ZKJ in jugoslovanske narode. Komunistična partija Kitajske in kitajska vlada in ljudstvo izražajo globoko sožalje ob njegovi smrti.«

Hua Kuo-feng, predsednik CK KP Kitajske

»Smrt Edvarda Kardelja je močno odjeknila v pokrajini, kar je logično in razumljivo, saj je splošna žalost v vsem svetu zajela tudi našo pokrajino, ki tesno sodeluje z republiko Slovenijo. Kardelj je, kot vsi državniki in misleci, znal gledati naprej, daleč naprej, samo da bi povedel narode svoje dežele po pravi poti. Neodvisnost Jugoslavije je bila v osnovi njegove koncepcije, kazala se je v izvornosti samoupravljanja, medtem ko je neuvrščenost postala prvi pogoj za njeno mednarodno sodelovanje.«

Sergio Coloni, predsednik deželne vlade Furlanije-Juljske krajine

Edvard Kardelj

Moji spomini

Mladost

Kot devetletni deček je z materjo sodeloval v demonstracijah:

»Na te demonstracije sem šel z vso družino. Ne morem reči, da sem jih zavestno doživljal, vendar pa je vse to napravilo name globok vtis. Kolikor se spominjam, se mi je vse zdelo nekam veliko, nekaj, kar mi ni bilo povsem jasno. Toda bilo je kot velika obljuba. Zato sem bil zelo ponosen, ko mi je nekdo potisnil v roke tablo, na kateri je bilo, če se ne motim, napisano ime področja, s katerega so bili demonstranti za mano.«

Edvard Kardelj je potrdil, da je bil kot deček tudi kolporter:

»To je bilo pravzaprav malo pozneje, ko mi je bilo 14 ali 15 let, če se prav spominjam. Vsak teden enkrat sem raznašal po kioskih tednik »Avtonomist«, glasilo skupine, ki je zahtevala federacijo in republiko. To skupino je vodil Albin Prepeluh. Po svojih simpatijah sem bil že usmerjen na komuniste, simpatiziral pa sem tudi s tem programom federalizma in republikanizma. Časnik pa sem prenašal predvsem zato, ker sem zaslužil po 100 dinarjev na teden, to pa je bil takrat za dečka, kakršen sem bil, dober zaslužek – štiristo dinarjev na mesec. Spo-

minjam se, da je mati, čeprav smo takrat živeli zelo težko, skrbela, da je od tega denarja čimveč porabila zame.

Kot otrok sem imel zelo rad gozdove in gore. In ta ljubezen živi v meni še zdaj. V najlepšem spominu so mi ostale počitnice, ki sem jih vsako leto preživel pri eni izmed mojih tet v Podutiku blizu Ljubljane. Imela je gostilno. Po ves dan sem tekal z otroki po gozdu, lovili smo rake v potokih, pekli ribe in počeli vse, kar počenjajo otroci bolj ali manj še zdaj. Tudi glasbo sem vzljubil. Igral sem na violino. Slabo sicer, toda za lastno zadovoljstvo dovolj. Žalostnih spominov iz tistih časov nimam. Otrok hitro pozabi na mučne trenutke, lepe pa si zapomni.«

»Kot deček sem rad prebiral pustolovske romane, zelo zgodaj pa sem vzljubil književnost nasploh, pri čemer so me, kolikor se spominjam, nekaj časa zelo mikali romani s psihološkimi témami. Zato mi je bil Dostojevski zelo blizu. Zelo rad sem prebiral tudi Cankarja, tako rad, da sem celo pisal pesmi, kakor jih piše bolj ali manj vsak petošolec – seveda, moji generaciji je ustrezalo, da so bile to pesmi o tovarniških dimnikih in nekakšne črtice v Cankarjevem slogu. Toda

»Z njegovo smrtjo je Jugoslavija izgubila ustvarjalnega družbenega in političnega misleca, ponosnega zagovornika jugoslovanske neodvisnosti. Kot sem opazil med njegovim obiskom v Washingtonu, je bil človek, ki je predstavljal svojo deželo z velikim dostojanstvom, žarom, odločnostjo v ciljih in močjo misli. Prosim vas, da prenesete soprogi in družini tovariša Kardelja, kakor tudi jugoslovanskemu ljudstvu ob veliki izgubi, ki jih je prizadela, moje najgloblje osebno sožalje, kakor tudi sožalje ameriškega ljudstva.«

Ameriški predsednik Jimmy Carter v sožalni brzojavki predsedniku Titu

»Zvedel sem za žalostno novico, ki je bolešno prizadela prijateljsko jugoslovansko sosednje ljudstvo in vam želim v imenu italijanske vlade in v svojem imenu izraziti najgloblje sožalje ob smrti eminentnega državnika, katerega znani prispevek mednarodnemu sodelovanju ima pomembno potrditev v prijateljstvu, ki obstoja med našimi narodi.«

Giulio Andreotti, predsednik italijanske vlade

»Dragi tovariš Tito, globoko pretresen v imenu komunistične partije Francije izražam spoštovanje spominu na tovariša Edvarda Kardelja. Z njim odhaja ugledni vodja vaše partije, vidni borec od prvih dni vaše narodnoosvobodilne borbe in eden od ustvarjalcev jugoslovanskega socialističnega samoupravljanja. V težki bolečini, ki vas je doletela, prejmite, dragi tovariš Tito, moje iskreno sožalje in ponovne dokaze naše solidarnosti.«

Georges Marchais, generalni sekretar KPF

»Z globoko bolečino in pretresenostjo sem sprejel žalostno novico o smrti Edvarda Kardelja, člana predsedstva SFRJ in CK ZKJ, ki je imel ugledno vlogo pri osvobajanju in boju za neodvisnost svojega naroda in domovine. Boril se je tudi v vrstah gibanja neuvrščenosti in s svojim jasnim znanstvenim delom znatno prispeval k napredku socialistične misli. V svojem imenu in v imenu egiptovskega ljudstva vam izražam najbolj iskreno sožalje in najgloblje sočustvovanje.«

Anvar el Sadat, egiptovski predsednik

»Tovariš Edvard Kardelj, ugledni partijski in državni voditelj, zvesti sin jugoslovanskih narodov, je skupaj z vami, dragi tovariš Tito, posvetil vse življenje idealom delavskega razreda, ljudskih množic, za narodno in družbeno osvoboditev, dal je izreden prispevek zmagi v narodnoosvobodilnem boju in uspehu socialistične revolucije, za graditev nove Jugoslavije in njeno utrditev v mednarodnem življenju.

Na vseh funkcijah, ki mu jih je zaupala partija, se je tovariš Edvard Kardelj dosledno bojeval in dal pomemben prispevek krepitvi prijateljstva, solidarnosti in vsestranskemu sodelovanju naših partij in dežel, romunskega in jugoslovanskega ljudstva.

Ko v teh časih globoke žalosti delimo veliko bolečino narodov Jugoslavije in vašo bolečino, tovariš Tito, vam želim izraziti naše sožalje zaradi te izgube in vas prosim, da posredujete naše sožalje družini tovariša Kardelja.«

Romunski predsednik Nicolae Ceaușescu

sko stražo, ki se je menjavala vsako uro. Odšli smo tudi na mimohod.

Tovariš Edvard Kardelj je bil velik revolucionar, saj je bil pri 16-letih že skojevec. Boril se je za enakopravnost jugoslovanskih narodov in za pravice delavcev. Bil je pobudnik samoupravljanja, udeležil se je drugega zasedanja AVNOJ in bil med pobudniki ustanovnega kongresa ZK Slovenije na Čebinah.«

Marko Centa, 8. razred, osnovna šola dr. Jože Potrč:

»Izgubili smo velikega vodjo. Nam mladim je bil zelo pri srcu in prepričan sem, da bo tudi sedaj, ko je umrl, v svojih delih še vedno živel. Knjige, ki jih je napisal, bodo veliko pomenile našim bodočim rodovom.«

Vera Polc, učiteljica, osnovna šola dr. Jože Potrč:

»Tragična vest, ki smo jo slišali po radiu nas je zelo pretresla. Ravnatelj je takoj sklical predsednike organov upravljanja in člane ZK. V nedeljo smo imeli žalno sejo, v ponedeljek pa je tovariš ravnatelj po zvočniku spregovoril učencem o pomenu Kardeljevega dela. Čutila sem, da je Kardeljeva smrt tudi učence, čeprav so še mladi, zelo prizadela.«

Pavel Cenkar, tajnik lovske družine Šmarna gora:

»Tovariša Edvarda Kardelja smo sprejeli v našo lovsko družino leta 1970. Kot lovec se ni veliko udeleževal, ker je bil preveč zaposlen. Kljub temu pa smo bili zelo veseli, da smo sprejeli medse tako pomembnega člana. Ob 30-letnici lovske družine, to je bilo leta 1976, smo mu izročili lovske odlikovanje – častno diplomu. Takrat je postal tudi častni član naše lovske družine. Za skupno lovstvo je izredno veliko napravil. Na žalost nismo imeli priložnosti, da bi mu odlikovanje takrat osebno izročili. Naslednje leto nas je sprejel v svojem stanovanju. Pričakal nas je nasmejan in kramljali smo celi dve uri. Zanimal se je, koliko imamo gamsov in srnjadi. Ko smo mu povedali, da živijo na našem področju tudi mufloni, se je zelo

Njegova misel in delo zavezujeta

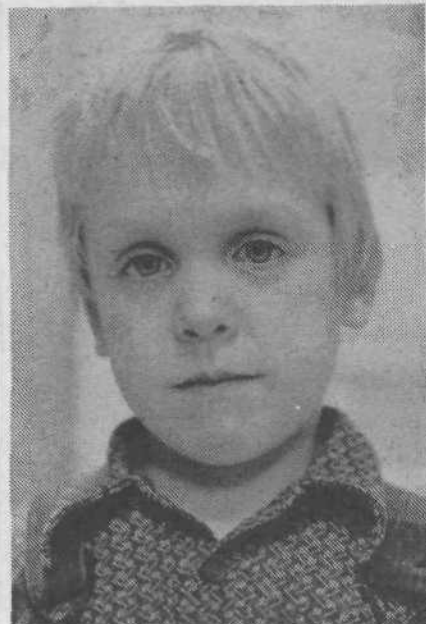
Ko tako razmišljam o življenju in delu, o pomenu in vrednotah tovariša Kardelja, se nenadoma ustrašimo silne praznote, ki je z njegovo izgubo nastala za slovensko ljudstvo, za socialistično Jugoslavijo, za neuvrščeno in za ves demokratski svet, v katerem pa divjajo vojne tudi med socialističnimi državami. Zavemo se, kako silno smo odgovorni za to, da v republikah in Zvezi s Titom in ob njem ohranimo in zagotovimo nadaljevanje političnega, gospodarskega in kulturnega napredovanja Jugoslavije in njeno varnost. Zavemo se silne važnosti Kardeljevega testamenta v knjigah o smereh razvoja političnega sistema in o združenem delu in v njegovih poslednjih spominskih zapisih. Ta testament nam bodi temeljna smernica v razvoju socialističnega samoupravljanja, v delu pa nam bodo pomagali njegova politična šola, njegova dialektična izkušnja, njegova mirnost in preudarnost, njegova doslednost in zaupanje v moč ljudskih množic.

Socialistično samoupravljanje s pravico vsakega naroda, da razpolaga s celotno vrednostjo presežnega dela, odnosi med večinskimi narodi in manjšinami, potreba po boju zoper hegemonistične in asimilatorske težnje, proti provincializmu, nacionalistični zaprtosti in samozadovoljstvu, odprtost našega političnega sistema, alternativa spopadam in ozemeljskim vojam s postopnim preraščanjem državnih meja, način in metode pomoči razvitejših gospodarstev manj razvitim in revnim, oblike solidarnosti znotraj države in v svetu — vse to je bogato zajeto v Kardeljevem delu. V revolucionarnem delu si je pridobil sposobnost raziskovalca, ki je,

razveselil. Poudaril je, da je lovec predvsem gojitelj divjadi in ne le plenitelj. O lovstvu je prebral tudi veliko literature.

Bil je človek narave in kdor se z naravo ukvarja, ta je vedno dober. Mnogokrat je zahajal v planine, najbolj pa mu je bilo pri srcu Triglavsko pogorje, še zlasti Velo polje.

Gregor Jelarčič, 5 let, VVZ Poljane
»Vem, da je umrl Edvard Kardelj. Oči in mami sta mi povedala. V vrtcu smo se potem o njem pogovarjali. Bil je partizan in pisatelj. S Titom sta bila najboljša prijatelja.«

Anja Luznar, 5 let, VVZ Poljane
Umrl je Titov prijatelj Edvard Kardelj.

poznavajoč družbenoekonomske zakonitosti, vedno našel vzvode za gospodarski in kulturni napredek družbe in odločujoče globalne sile v njej. Njegov revolucionarni realizem mu je bil najboljši branik proti vdoru tujih in razraščanju domačih konservativnih sil. Ob vsakem mejniku ob strmih vzponih jugoslovanske poti v socializem je zapisana tudi Kardeljeva ustvarjalna misel, zamisel ali pobuda.

Za nove odnose med narodi

Edvard Kardelj je bil ob tovarišu Titu največji kreator našega samoupravljanja in naše neuvrščene in neodvisne politike. Tako so mnoge besede in zamisli odjeknile v svetu, saj so bile to hkrati besede neuvrščene socialistične Jugoslavije, spoštovane in cenjene zaradi njene dosledne samostojne zunanje politike. Tovariš Kardelj je že na mirovni konferenci v Parizu, v generalni skupščini Združenih narodov, na vsakem svojem koraku vztrajal, da je treba spreminiti obstoječe odnose v mednarodni skupnosti. Iz sleherne njegove misli veje zahteva, da je treba odpraviti neenakopravnost med velikimi in majhnimi državami, spoštovati neodvisnost držav in njihovo enakopravnost pri razreševanju življenjskih vprašanj svetovne skupnosti, kot so vprašanja miru, pravičnejšega mednarodnega gospodarskega reda, proti vsem vidikom agresije in pritiskov.

Bistvena značilnost gibanja neuvrčenih dežel je vsekakor v tem, da enotno nasprotujejo z večjo ali manjšo intenzivnostjo — kar je odvisno od njihovega mednarodnega položaja, moči zunanjih pritiskov, ki so jim dežele izpostavljene, njihove notranje družbene oziroma razredne strukture in podobno — blokovski delitvi sveta in pritiskom, da njih same uvrstijo v bloke.

»Zgodovinske korenine neuvrčenosti«

Reševanje problematike neenakomernega ekonomskega razvoja v svetu in predvsem problematike nezadostno razvitih dežel je vsekakor eden glavnih virov in ciljev gibanja neuvrčenosti. In to predvsem zaradi tega, ker problemov te vrste ni mogoče reševati zunaj procesov globljih sprememb v celotnem svetovnem sistemu ekonomskih in političnih odnosov med narodi in zunaj globljih družbenoekonomskih sprememb v teh odnosih. Toda gibanje neuvrčenosti ne izraža samo takšnih interesov in potreb narodov. Nasprotno, s svojim bojem za neodvisnost in enakopravnost narodov v mednarodnih odnosih za njihovo varnost in mir, za miroljubno koeksistenco med narodi in za njihovo aktivno medsebojno sodelovanje na temeljih enakopravnosti in enakopravnega upoštevanja njihovih interesov, je gibanje neuvrčenosti močno angažirano na vseh področjih mednarodnih odnosov in, pravzaprav upošteva splošno družbeno nužnost tega boja, izraz teh splošnih realnih dolgoročnih zgodovinskih interesov vseh narodov, tistih zunaj blokov in tistih v njih. Zato ni niti malo slučajno, da se v zadnjih letih tudi vrsta razvitejših in celo zelo razvitih dežel v večji ali manjši meri priključuje aktivnosti neuvrčenih dežel ali indentificira s cilji te aktivnosti.

»Zgodovinske korenine neuvrčenosti«

Zgodovinska naloga naprednih družbenih sil ni in ne more biti v nekakšnem apriornem zoperstavljanju tako imenovanim transnacionalnim ali regionalnim in drugim podobnim integracijam, temveč v tem, kako spreminiti in ukinjati tiste proizvodne in družbenoekonomske odnose v njih, zaradi katerih so instrument eksploatacije, neenakopravnosti in enostranske odvisnosti in kako jih oblikovati, da bodo instrument demokratičnega sodelovanja vseh narodov. Nosilci procesa integriranja človeštva, zблиževanja in združevanja narodov so lahko v lastnem in skupnem interesu samo svobodni in enakopravni narodi. V tem tudi je najgloblji smisel zahtev neuvrčenih dežel po vzpostavljanju novega sistema ekonomskih in političnih odnosov v svetu. In prav kot nosilec tega boja ima gibanje neuvrčenih dežel izredno pomembno zgodovinsko vlogo. Potemtakem so tudi spremenjen položaj nacije in sodobni integracijski procesi človeštva med objektivnimi in dolgoročnimi viri gibanja neuvrčenosti.

»Zgodovinske korenine neuvrčenosti«

na srečo sem vse to zaključil in pozneje sežgal, tako da ni ohranjen noben »corpus delicti« te vrste proti meni.

Najneposrednejši vpliv, morda v smislu določene preobrate k aktivnemu boju v okviru delavskega gibanja, je imel name Srečko Kosovel. To je bil mlad slovenski pesnik, umrl je za tuberkulozo, ko mu je bilo dobrih dvaindvajset let. V svoji poeziji je izrazil prav tisto, kar je bilo v naši mladi generaciji takrat najbolj izrazito. To so bili socialni momenti, razredna protislovja, boj delavskega gibanja, problemi majhnega zatiranega naroda, problemi mladosti, ki jo je pritiskala k tlom revščina, brezperspektivnost, ideološka in politična iskanja, ki so prevladovala med mladimi ljudmi, ko so iskali svojo perspektivo itd. V delih Srečka Kosovela so bile izražene vse te stvari na aktiven način, na način, ki je terjal boj in ga vzpodbujal. Mene je prav njegova poezija privedla v krog uredništva »Mladine«. To je bila revija, okrog katere se je zbirala marksistična mladina. Pravzaprav nekoliko širše od marksistične — v glavnem levo usmerjena mladina. V poznejših letih sem tudi sam delal v uredniškem odboru »Mladine«. S Srečkom Kosovelom se nisem seznanil. Umrl je zgodaj, toda njegovi stihii so bili med nami najbolj priljubljeni.

Takrat mi je bilo 14 let. To je bilo zame v političnem pogledu v določenem smislu prelomno leto. Moj oče, socialni demokrat, me je že prej odpeljal v »Svobodo«, v delavsko prosvetno in telovadno društvo, ki je imelo sekcijo za otroke. V »Svobodi« so bili komunisti in socialni demokrati. Med njimi se je bil boj, tako da sem imel tu prvokrat priložnost zadeti na spor med komunisti in socialnimi demokrati. Po simpatijah sem se začel

opredeljevati za komuniste kratkoma zato, ker sta mi imponirala njihova večja bojevitost in odločnost. Tedaj pa so prišli Srečko Kosovel, »Mladina«, zlasti pa dogodka v Trbovljah leta 1924, znani oboroženi spopad delavcev z orjunaši, ki se je končal v krvi. Ob tej priložnosti je padlo več komunistov in orjunašev. Šola, kjer sem se učil, je bila meščanska, podobna sedanjim štirim višjim razredom osemletke, in je bila bolj usmerjena na neposredno prakso. Od gimnazije se je razlikovala po tem, da so v njej v manjši meri poučevali jezike in nekatere humanistične predmete. O teh dogodkih smo obširno razpravljali. Mi, ki smo bili na strani trboveljskih rudarjev, smo bili v manjšini. Tudi stekli smo se in ob tej priložnosti sem dobil zaradi svojega političnega prepričanja prve klofute. S trboveljskimi dogodki se je utrjevalo v meni globoko prepričanje o zgodovinskem poslanstvu delavskega gibanja in Komunistične partije, porodila se mi je pravzaprav jasna orientacija in opredeljenost, tako da lahko rečem, da so trboveljski dogodki dokončno začrtali mo' nadaljnji politični razvoj.

Na učiteljske sem se vpisal zato, ker je bila to najkrajša pot do kruha, ker smo težko živeli. Poklic sam me ni nič kaj mikal. Pozneje sem nameraval nadaljevati študije. Študirati sem hotel filozofijo oziroma zgodovino in družbene vede. Nisem pa postal učitelj in tudi filozofije nisem študiral. Namesto tega sem moral v ječo. In vendar je bilo šolanje na učiteljski zanimivo. Bilo je blizu mojim splošnim nagnjenjem in moji težnji po družbenih vedah. V šoli sem bil aktiven skojevček. Ustanovili smo dijaški sindikat, imeli smo skojevsko skupino, marsikateri krožek. Malo je manjkalo, da me

zaradi neke pismene naloge niso izključili iz šole.

Kot dijak pa sem bil zelo različen. Spreminjal sem se, kakor pravijo pri nas, kot aprilsko vreme. Lahko sem bil odličen dijak, nekaj mesecev pozneje pa sem lahko

prinesel domov tudi po tri dvojke. Šolsko leto pa sem spet končal s prav dobrim uspehom. Vse je bilo odvisno od razpoloženja. V osnovni šoli sem bil v glavnem odličnjak. Na učiteljskiu sem bil zelo dober dijak, šolanje pa sem končal z odličnim uspehom. Takrat sem že nekaj zaslužil z inštrukcijami.«

ZAČETKI REVOLUCIONARNE DEJAVNOSTI

Edvard Kardelj je postal član Skoja, ko je bil star 16 let:

»Formalno gledano, me v SKOJ niso sprejeli nekega določenega dne in na neki določen način. Prvikrat sem navezal stike z organiziranimi komunisti leta 1926. In kmalu se je iz teh stikov razvila moja vključitev v marksistični krožek, potlej pa so mi neki dan rekli, naj pomagam pri tiskanju letakov v ilegalni skojevski tiskarni. Prevzel sem nalogo in potem sem nekaj časa opravljal v glavnem tehnične naloge ilegalnega dela; pomagal sem ilegalno tiskati letake in jih razširjati, poleg tega pa sem opravljal tudi kurirsko službo, bil sem zveza z javkami itd. Aktivno pa sem delal tudi v raznih mladinskih legalnih organizacijah.

Leta 1928 — ne spominjam se natanko kdaj — so me kooptirali v mestni komite SKOJ in v njem sem delal do začetka leta 1929, ko so me vrgli iz komiteja zaradi »skojevskega avantgardizma«.

Razložil je tudi, kaj je pomenil ta njegov »skojevski avantgardizem«:

»Znano je, da so se v našem SKOJ kdaj pa kdaj pojavile težnje, naj bi bil tako rekoč samostojna in celo vodilna sila v komunističnem gibanju. Te težnje so bile včasih nezdrave, odsev zaletavanja posameznikov, včasih pa so bile tudi zdrav odpor proti oportunistični, brezbriznosti itd. Moj »avantgardizem« je bil v tem (še zdaj mislim, da sem imel prav jaz, ne pa tisti, ki so me vrgli iz komiteja), da sem kritiziral naš mestni komite, ker smo na sejah dostikrat kar naprej prebirali ilegalno gradivo in marksistično literaturo — kar bi lahko bili delali doma — namesto da bi se dogovarjali o konkretnem delu, o akciji. Zdelo se mi je, da je naš komite bolj krožek kakor komite. Po mojem mnenju je bilo premalo politične akcije. Spričo takšnega stanja sem kritiziral tudi partijsko organizacijo. Kaže, da sem bil trimoglav, zato so me nekega dne kratko malo nehali vabiti na seje, potlej pa so mi tudi sporočili sklep, da sem izključen iz mestnega komiteja, druge kazni pa mi niso naložili. Toda kmalu, že čez nekaj mesecev, so me